

CAP AL TERCER CONGRÉS INTERNACIONAL D'HISTÒRIA LOCAL

PERE ANGUERA

El novembre de 1991, se celebrà a Barcelona el Primer Congrés Internacional d'Història Local (convocat per L'Avenç i la Diputació de Barcelona), que, destinat bàsicament als estudiosos de tot el territori català, pretenia alhora posar-los en contacte entre ells i amb les experiències similars efectuades arreu d'Europa.

D'aquí, doncs, el títol de la trobada i la presència de diversos invitats a assistir-hi o a presentar ponència. Més de cent assistents i una vintena llarga de comunicacions avalaren l'oportunitat de la convocatòria que permetia, a més del debat científic arrapat als materials presentats, la presa de contacte entre la gent que treballava, sovint desconnectada, temes coincidents en comarques o fins i tot universitats diferents. El mercat de publicacions, que suplia, tot i que de manera transitòria, una mancança institucional (la de facilitar el coneixement i l'adquisició d'una part important de la gran quantitat de monografies publicades al marge de la xarxa habitual de distribució editorial), obtingué una gran acollida.

L'èxit de la primera trobada engrescà a convocar-ne una segona el 1993, que assolí uns resultats d'assistència similars. La publicació de les actes d'ambdues convocatòries n'estalvia una valoració

detallada ja que les seves aportacions són a l'abast de qualsevol lector al qual li interessi comprovar el notable nivell de les aportacions aplegades. Cal, però, assenyalar com, pas a pas, aquests congressos van esdevenint un referent esperat per a tots aquells que es preocupen per la història local a Catalunya, les seves vibracions, els seus neguits i les seves realitzacions. Aquests congressos n'esdevenen el punt de trobada i el fòrum de debat. Si el primer congrés basà bona part del seu contingut en l'anàlisi de la integració de la història local en la història general de Catalunya, malgrat deixar la porta oberta a una àmplia tipologia de comunicacions, el segon, de manera més precisa i menys teòrica, se centra en les «formes i relacions del poder local a l'època contemporània».

Ara és el moment de convocar el tercer, d'acord amb el compromís el 1993. Tal i com es decidí conjuntament aleshores, el congrés que se celebrarà els dies 17 i 18 de novembre d'enguany tindrà com a fil conductor l'anàlisi de les finances locals al llarg de la història, recuperant doncs l'amplitud cronològica inicial. El coneixement de la capacitat econòmica dels municipis, subsidiàriament de les diputacions, per a l'època contemporània, ha estat, malgrat la seva importància, un tema força mal conegut. Tant en allò que fa referència a la fiscalitat (com i què recaptin), com en la globalitat del funcionament financer (quant i en què gasten els diners). Amb tot els darrers temps han desvetllat un interès progressiu que ha provocat la convocatòria de diverses jornades de debat entre especialistes. El que es podria qualificar com

desconeixement atàvic i l'interès actual són dues consideracions que justifiquen plenament l'elecció del tema.

Amb la convocatòria d'aquest tercer congrés, es vol obtenir uns resultats dobles, per una banda, a través de les ponències, pretén oferir als estudiosos d'història local un estat de la qüestió, juntament amb unes propostes metodològiques que facilitin l'elaboració de treballs fàcilment integrables en futures síntesis globals i, a través dels debats, establir les prioritats de les línies de recerca. Paral·lelament les comunicacions permetran conèixer quins són els centres focals d'atenció dels que centren en aquests aspectes les seves recerques actuals i els debats els permetran confrontar resultats i hipòtesis.

El plantejament del Congrés s'obria a diverses possibilitats operatives. La decisió final ha estat la de respectar el marc cronològic, per dos motius: per una banda perquè l'actual disseny de l'ensenyament universitari empeny cap a comparatiments temporals estancs, que generen el respecte a aquesta cronologia en la major part de les obres de recerca. Per altra banda, el marge de temps disponible per les exposicions orals i els col·loquis obligava a establir pocs apartats. El nombre de ponències possibles era de molt bon encaixar en les tres grans etapes de la història catalana amb fiscalitat municipal, la medieval (amb estructura d'estat propi i forta autonomia municipal), la moderna (amb les transformacions borbòniques i la pèrdua total de poder propi fins i tot en els municipis) i la contemporània (amb la «modernització» sorgida amb la revolució liberal, que de

fet equival a la supeditació definitiva de les finances municipals al control de l'estat). Els períodes són, doncs, establerts no només per criteris cronològics purs, sinó que vénen també marcats pels canvis en l'ordinament jurídic, una dualitat que els fa perfectament justificats. Cada període compta amb una ponència que ha estat assumida per un reconegut especialista. Cada ponència serà seguida per un balanç-resum de les comunicacions, fetes per un relator, que donaran pas a un debat obert a tots els participants, que convé esperar que sigui la part més estimulante del congrés.

El Congrés s'obrirà el dia 17 de novembre amb una conferència inaugural de Núria Sales, a les 11 del matí, que anirà seguida de la inauguració del Mercat de Publicacions. Les activitats acadèmiques es reemprendran a les 5 de la tarda amb la ponència de Max Turull, del CSIC, sobre la fiscalitat municipal a l'època medieval. La sessió es clourà amb una conferència de George A. Boyne, de la Universitat de Glamorgan, sobre la trajectòria de les finances municipals al País de Gal·les, al llarg de la història.

El dissabte al matí, a les 10, el professor Jaume Dantí, de la UB, farà la ponència sobre la fiscalitat a l'època moderna. A la una, la Coordinadora dels Centres d'Estudis de Parla Catalana presentarà la taula rodona «Els Centres d'Estudis i la nova llei de Fundacions». La darrera sessió acadèmica, dissabte a la tarda, constarà de dues ponències, Jordi Casas, centrarà la seva en l'impacte de la crisi de l'antic règim en la fiscalitat municipal catalana fins a mitjans del segle XIX, mentre Joseba Agirreazkuenaga, de la Universitat del País Basc, parlarà de les crisis de les finances locals en la gènesi de l'estat-nació i presentarà unes propostes teòriques per a la seva recuperació.

Cada període compta amb una ponència centrada en l'espai català. Aquesta visió és completada amb la de llarg abast del cas gal·lès, per permetre la seva comparació amb qualsevol de les èpoques aquí estudiades, i la del País Basc, centrada en l'època contemporània. La selecció cronològica del País Basc es justifica pel seu règim econòmic especial, sovint utilitzat com a referent d'un millor sistema possible per altres comunitats autònomes.

Pere Anguera

II Congrés Internacional d'Història Local DD.AA., **Actes del II Congrés Internacional d'Història Local de Catalunya, Barcelona 12-13 de novembre de 1993. Formes i relacions del poder local a l'època contemporània, L'Avenç, Barcelona, 1995, 317 pp.**

El volum recull les conferències, ponències i comunicacions que es varen presentar en el II Congrés Internacional d'Història Local de Catalunya, celebrat a Barcelona els dies 12 i 13 de novembre de 1993 i organitzat per L'Avenç i la Diputació de Barcelona. Respecte a les actes del 1er congrés, cal assenyalar dues diferències; en primer lloc, es publiquen tots els materials que es varen presentar al congrés —excepte la intervenció dels relators que, per altre banda ja es va publicar a PLECS, núm. 49, febrer de 1994— i, per tant, també totes les comunicacions. En segon lloc, en ser el tema d'aquest 2on molt més concret que el 1er, el volum guanya en coherència. Les diverses aportacions sobre la temàtica de les formes i relacions del poder local en l'època contemporània, ofereixen una aproximació teòrica i pràctica, amb paràmetres geogràfics que proporcionen un ampli marc comparatiu.

El volum s'inicia amb la conferència de Miguel Artola, que va inaugurar el congrés, sobre «Institucions locals i poder central», la qual fa una exposició genèrica del tema a nivell d'Estat espanyol. A continuació hi ha les diverses ponències que encaren el tema del poder local a diverses regions o països. Així, Joseba Aguirreazkuenaga i Fernando Martínez, a partir de la anàlisi de l'evolució de sistema polític local al País Basc els segles XVIII i XIX, fan unes reflexions de caràcter metodològic i unes propostes basades en l'experiència de la seva recerca. Un caràcter més genèric té el treball de Luis Castells i Antonio Rivera sobre «Los movimientos sociales en su relación con el espacio y el poder local», durant l'Espanya de la Restauració, o la de Giulio Sapelli sobre el poder econòmic a

l'àmbit municipal a la Itàlia de les primeres dècades del segle XX, si bé totes dues ponències posen un èmfasi especial en el tema del moviment obrer i les seves relacions amb els poders central i local. L'aportació de Patrick Spaven, contràriament, se centra en un districte miner del nord d'Anglaterra durant la segona meitat del segle XIX, i en les relacions dels miners amb els líders polítics locals; l'autor també fa una comparació entre la situació històrica i la dels anys setanta i vuitanta del segle XX, en ocasió de la crisi del sector miner. Les ponències finalitzen amb les aportacions de Xavier Marcet, Antonio Francisco Canales Serrano i Gemma Rubí i Casals que amb el títol conjunt de «Formes i mecanismes de continuïtat en el poder local» fan, separatament, una anàlisi global i desenvolupen uns casos concrets a Catalunya. Així, Marcet és qui fa un estat de la qüestió del tema —encara amb poca tradició en la historiografia catalana— mentre que Canales tracta dels casos de Sabadell i Terrassa entre 1898 i 1923, i Rubí, de Manresa i Vilanova i la Geltrú durant el mateix període.

El volum es completa amb les vint comunicacions que es van presentar al congrés, en les quals hi ha les aportacions més concretes i novadores sobre el tema del poder local a Catalunya. Remetem a les valoracions dels relators, publicades a PLECS núm. 49, com ja s'ha assenyalat.

JMC